

Știința poliției, doctrine și practici la nivel european

Conservatori, europenii, nu au resimțit nici necesitatea unei științe a poliției (așa cum există de mult timp o știință militară), dar nici a doctrinelor polițienești ca factor de referință pentru munca de poliție. Această situație se datorează faptului că poliția folosește, în general, practici reieșite din tradiție și din prevederile legale; practici care sunt adaptate unei anumite specificități locale și naționale și unui anumit sistem politic.

În plus la nivel european fragmentarea spațială și politică (care a existat și care mai subzistă), o anumită cultură a secretului, care este promovată de forțele de poliție, precum și formele diferite de stat (național, federal) nu au constituit nici un factor dinamizator, nici un factor unificator ci, mai mult o frână în calea unei reforme reale și a unei politici coerente de promovare a unor doctrine ale poliției. În plus, în Europa există tipuri diferite de poliție: locală, comunitară, municipală, națională, federală, a landurilor, ceea ce a generat și subordonări diferite: minister de interne, ministerul justiției, ministerul apărării, ministerul de interne al landului, primărie, municipalitate, situație care nu este câtuși de puțin încurajatoare pentru promovarea unei abordări unitare și coerente.

Misiunile acestor forțe ?

Destul de diferite dată fiind diversitatea de sisteme: anglo saxon, latin, nordic, dualitate, sistem dual, etc. Ori această situație nu poate să fie fără impact asupra unei abordări a doctrinei poliției la nivel european.

În plus factorul istoric a jucat un rol important pentru că esența acțiunii poliției a fost diferită: democratică sau autoritară în raport de sistemul politic, iar evoluțiile lente și uneori incerte ale unor poliții post-comuniste, sau cu o vădită tentă autoritară (poliția franchistă, poliția portugheză, poliția și carabinieri italieni) nu au permis validarea sau infirmarea unor principii și elemente coerente care să poată constitui nucleul unor doctrine de folosire a poliției aplicabile la nivel european.

Rolul negativ al fragmentării și lipsei de uniformitate este evident dacă ne raportăm la Statele unite sau la Canada, țări care au un anumit avans în materie de știința poliției și care au fost promotorii unor concepte care abia acum își găsesc aplicarea în spațiul european: community policing, toleranță zero, etc.

Nu în ultimul rând aș vrea să remarc că Politica Europeană de Securitate și Apărare și instituțiile sale port drapel –Europol și Colegiul European de Poliție sunt abia la început și, dată fiind diversitatea polițienească europeană, nu pot juca același rol federator pe care îl joacă NATO la nivel de gândire și acțiune în domeniul militar. Totuși această situație nu trebuie privită ca negativă pentru că organismul polițienesc european care pare difuz și dispersat, este eficace și dispune de o forță redutabilă probată în lupta contra criminalității.

Pentru că am ajuns la concluzia că preocupările europene în domeniul științei poliției și, implicit al doctrinei poliției sunt la început la nivel european, aș vrea să abordăm cele două aspecte de o manieră separată.

Fiindcă vorbim de știința poliției cred că este clar că dezvoltarea ei redusă a antrenat lipsa unui corp doctrinal care ar fi avut un efect stimulator asupra eficacității acțiunii poliției. De altfel, existența ei ca știință este negată prin axiome de tipul:

„Munca de poliție se bazează pe experiența practică. Deci nu este nevoie de știință”.

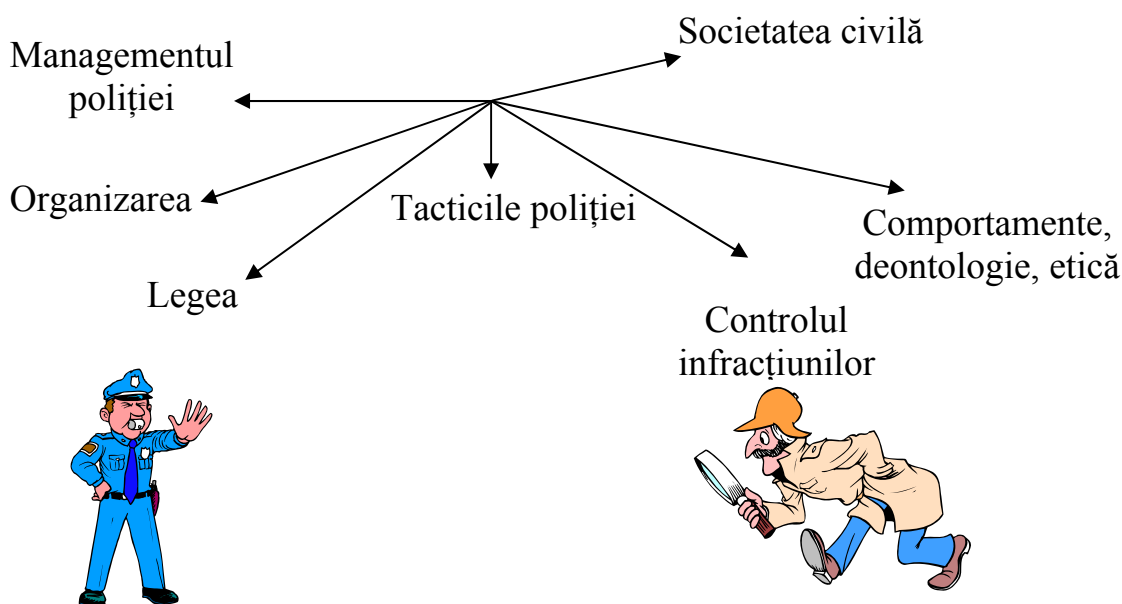
„Polițiștii sunt practicieni nu oameni de știință.”

Cu toate aceste elemente de critică, știința poliției este într-un proces de afirmare și ea constituie o perspectivă europeană, pentru că integrarea diferitelor poliții cere disciplină în gândire și promovarea unor standarde comune.

De altfel ea a fost definită de Thomas Felts ca fiind: „*cadrul teoretic pentru munca de poliție, o filosofie structurală, o bază științifică pentru ceea ce face și cum trebuie să fie poliția și cum ar trebui ea să se antreneze.*”

Încercând să sintetizăm cele de mai sus într-o definiție comună, știința poliției reprezintă studiile științifice asupra poliției ca instituție și asupra activității de poliție ca proces. Domeniile și câmpurile de cercetare ale poliției sunt cele în care aceasta își desfășoară activitatea și pot fi structurate astfel:

DOMENIILE ȘI CÂMPURILE DE CERCETARE ALE ȘTIINȚEI POLIȚIEI

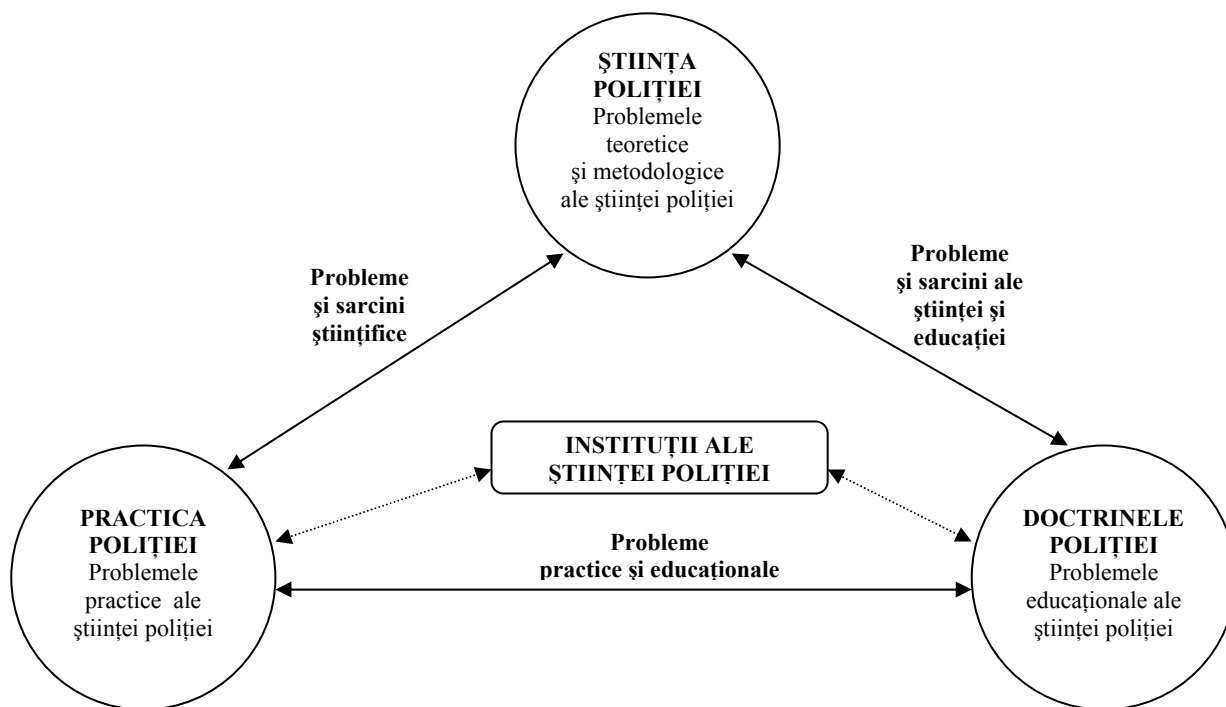

Este clar că știința poliției oferă doctrinei elementele teoretice necesare definirii sale, permițându-i să se concretizeze. La rândul ei doctrina transpune în practică cunoștințele cele mai importante, prin procesul de formare profesională, și oferă științei resursele necesare pentru dezvoltarea sa ulterioară. În acest sens, preocupările științei poliției în domeniul ordinii publice, urmăresc compararea perspectivelor și coordonarea programelor de cercetare, care vor avea ca efect elaborarea de doctrine, de ghiduri și de practici de poliție în următoarele domenii:

- schimburi de informații;
- diferite stiluri de poliție;
- oferirea de modele pentru cele mai bune practici;
- asigurarea și restabilirea ordinii publice;
- abordarea comunitară a misiunilor de poliție.

Pentru a clarifica relația de interdependență dintre știința, practica și doctrina poliției, următoarea schemă¹ ne poate ajuta să ajungem la următoarea concluzie :

¹ Theory and Practice of Police Research in Europe, CEPOL Series No.1, pag. 30.

drd. Ovidiu Vasilică

Bibliografie:

*** Codul penal al României modificat prin Legea nr. 278/2006;

*** Tratat universitar de psihologie judiciară, Conf. Univ. Tudorel Butoi, Editura Phobos, București 2003.